

Catàleg d'invents catalans

Autor: Francesc Roca

Data de publicació: 26-02-2024

Joan Cortada deixà escrit: “Catalunya i particularment Barcelona han estat les inventores o les introductores a Espanya de moltes coses en l'ordre legislatiu, en el religiós, en l'econòmic, en l'agrícola, en el caritatiu, en el marítim, en el mercantil, en l'industrial i en cent matèries diferents”.

Una de les formes d'autoreconeixement de les societats modernes és la identificació de les invencions en tots els camps dutes a terme per cada societat, seguint el fil del temps.

Aquesta necessitat de conèixer les invencions originades al propi país va ser satisfeta en el cas català per l'estudiós Joan Cortada i Sala (1805-1868), polifacètic professor d'universitat, assagista, col·leccionista i museògraf. La primera aparició del seu catàleg fou dins d'una sèrie d'articles publicats, el 1859, al diari El Telégrafo de Barcelona. Titulada Cataluña y los catalanes, fou editada com la revista La Barretina, creada aquell mateix any.

Segons Cortada, “Catalunya i particularment Barcelona han estat les inventores o les introductores a Espanya de moltes coses en l'ordre legislatiu, en el religiós, en l'econòmic, en l'agrícola, en el caritatiu, en el marítim, en el mercantil, en l'industrial i en cent matèries diferents... Tot Europa li ha degut molts coneixements, ha imitat les seves obres i ha seguit les seves petjades.”

El catàleg del 1859 de Joan Cortada va incloure una quarantena del que ell mateix anomena invents. D'entrada, el Codi Consuetudinari Complet del 1068 (de Ramon Berenguer I), és a dir, l'aprovació d'una constitució oberta, flexible, acumulativa. I, el 1200, el Privilegi de Pau i Treva, l'inici de l'autolimitació de les guerres senyorials.

Tot seguit, les lleis que regularien el comerç marítim internacional: l'establiment de tribunals consulars el 1279 (amb Pere II) i la primera formulació global del que serà conegut com a Llibre del Consolat de Mar. Editat, reeditat, traduït, vigent fins al segle XIX. Tres d'entre les quaranta i escaig invencions, foren signades per Jaume I: 1) La prioritat per als

vaixells nacionals en els carregaments fets en ports catalans (1227); 2) La prohibició de l'apropiació privada de les restes dels naufragis (1286); 3) L'entrada dels artesans al govern, al Gran Consell (1257).

Cortada explica, amb un punt d'erudició, la confecció, el 1336, de la Carta geogràfica plana de Jaume Ferrer. La cartografia catalana serà, durant tres segles, modèlica, capdavantera a Europa i al món. En paral·lel, dues organitzacions religioses originals de llarga durada: el Reial Ordre de la Mare de Déu de la Mercè, des de l'any 1218, i l'Ordre dels Frares Caputxins, fundada el 1576. I un orfenat: Guillem de Pau, agent bancari, fundà, el 1370, la Casa d'Infants Orfans, una institució mixta, privada (d'entrada, la seva família) i pública (el Consell municipal de Barcelona).

El 1401, "Barcelona fou la primera a establir un banc de canvis amb el nom de Taula de Canvis, i l'assegurà amb el crèdit i les rendes públiques de la ciutat, administrat per comerciants i amb empleats que gratificava l'erari municipal", escriu Cortada. Un banc públic, doncs. Segons l'Enciclopèdia Britànica en línia, el primer banc central del món.

El catàleg inclou només tres peces de la primera reinvençió de Catalunya en els segles XVI, XVII i XVIII. Són: la impremta, la Foneria de Canons de la Rambla de Barcelona i les càtedres de la Junta de Comerç de Barcelona, que foren una universitat politècnica, organitzada pels grans comerciants. En canvi, de la Segona reinvençió (que és la que viu Joan Cortada) inclou molts invents i/o introducció d'innovacions: enllumenat de gas (1826), foneria de ferro (1832), fàbrica de vapor (1833), vaixell de vapor (1836), daguerrotip (1839), Teatre del Liceu (1847), pólvora blanca (1848), Casa de Maternitat (1854), vaixell de vapor amb buc de ferro (1857) i telègraf impressor (1857).

Francesc Roca

Podeu llegir l'article original a través del següent enllaç:

<https://www.leconomic.cat/article/2309261-cataleg-d-invents-catalans.html>